GENDER EN DUURZAME

VREDE

December 2020

Werken Met 1325

INHOUD

1 Voorwoord

2 Gelijkheid, ontwikkeling en Vrede
Beijing + 25 en Resolutie 1325+20

6 Goed Nieuws

7 Bouwen op 1325

11 Van NAP I naar NAP IV

14 De Toekomst van het Nationale Actie Plan

17 Barrevoets zijn we gekomen maar met een hoofd vol koffers
Resolutie 1325 ook in Nederland

20 Wachten op een glimp van licht

23 Sms'jes verbinden

25 1325 in Nederland, een voorbeeld

27 Laat geen (enkele) vrouw achter

31 Test uw kennis over 1325

Een demonstrante maakt een overwinningsteken op het Taksim plein in Istanbul, juni 2013, roepend om het aftreden van Erdogan.
Foto Ozan Kose ,Huffington Post.

Voorwoord

Deze speciale uitgave van Gender en Duurzame Vrede gaat over 1325.
'1325' zult u denken, waar staat dat voor?
Dit getal staat voor resolutie 1325 van de VN Veiligheidsraad, een internationale resolutie om de positie van vrouwen te versterken in alle fasen van (gewapende) conflicten.
Deze resolutie bestaat nu 20 jaar en is in de loop der jaren verder aangevuld met andere resoluties, doch krijgt wereldwijd nog steeds onvoldoende aandacht.

Sinds haar oprichting (2005) zet het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede (PVDV) zich in om meer bekendheid te geven aan deze resolutie en bij te dragen aan de uitvoering ervan, zoals directe bijdragen aan de drie Nederlandse nationale actieplannen, die de Nederlandse overheid samen met maatschappelijke organisaties heeft ontwikkeld en uitgevoerd.

Nu we aan de vooravond staan van het vierde NAP is het tijd voor een nieuwe balans: 20 jaar 1325, 25 jaar na de Vierde Wereldvrouwenconferentie in Beijing.
Hoopgevend is dat NAP IV zich niet alleen richt op conflictgebieden elders in de wereld, ook Nederland is in beeld. Niet langer is het 1325-werk een 'ver van mijn bed-show', maar ook met aandacht voor de bijdrage, die vrouwen uit conflictgebieden in ons land leveren aan de samenleving.
Een verrijking voor hen en ons, waarvoor we eigenlijk nog te weinig oog hebben.

Anna Zanen-van Eeghen,
Wrnd voorzitter

Gelijkheid, ontwikkeling en vrede

Beijing +25 en resolutie 1325 +20

Dit jaar is het 25 jaar geleden dat in Beijing (Peking) de Vierde Wereldvrouwenconferentie van de Verenigde Naties werd gehouden en is het 20 jaar geleden dat res. 1325 door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties unaniem is aangenomen. Twee mijlpalen in de geschiedenis van de wereldwijde vrouwenbeweging. Wat valt er anno 2020 te vieren?

Beide historische gebeurtenissen zullen, zowel in New York als ook elders in de wereld, worden gevierd en wordt er stilgestaan hoe het gesteld is met 'Beijing+ 25 en 1325 +10'. Wat is er terecht gekomen van de afspraken die regeringen in 1995 in Beijing maakten en hoe is het gesteld met res. 1325, een belangrijk vervolg van Beijing? Als we de media geloven is het wereldwijd beslist niet rooskleurig gesteld met de verbetering van de positie van vrouwen. Eerder nog lijkt er een teruggang te zijn en worden we geconfronteerd met toenemende populistische regeringen, die een antipathie hebben tegen vrouwen en steeds geweldadiger worden.

Gelijkheid, Ontwikkeling en Vrede

Sinds de VN in 1975 het decennium voor de vrouw uitriepen met als motto 'Gelijkheid, Ontwikkeling en Vrede', zijn er vier vrouwenconferentie gehouden. De eerste was in 1975 in Mexico, de tweede in 1980 in Kopenhangen, de derde in 1985 in Nairobi en de vierde, tot nu toe de laatste, in Beijing.

Naast de officiële conferentie, speciaal voor regeringsleiders van de lidstaten van de VN, was er bij iedere conferentie een NGO Forum van maatschappelijke organisaties (Niet-Gouvernementele Organisaties). De NGO's stelden teksten op voor de lidstaten, die dan op de officiële conferentie ingebracht werden.

De Commission on the Status of Women (CSW) speelde een belangrijk rol bij het tot stand komen van de vrouwenconferenties en komt ieder jaar bijeen om vinger aan de pols te houden over hoe het gesteld is met de uitvoering van de afspraken gemaakt door regeringen op de Vierde Wereldvrouwenconferentie, knelpunten te signaleren en acties voor te stellen ter versterking van de positie van vrouwen.

Commission on the Status of Women (CSW)

Tijdens de openingssessie van de eerste Algemene Vergadering van de VN in 1946 riep delegatieleider Eleanor Roosevelt (VS) de VN op tot het bevorderen van een actieve rol van vrouwen in de wereldgemeenschap en wat later in dat jaar werd de CSW opgericht.

De leden van de CSW vertegenwoordigen 45 lidstaten van de VN. Het lidmaatschap rouleert om de vier jaar, zodat elk van de

Hillary Clinton bij de opening van de conferentie

192 lidstaten van de VN op een gegeven moment lid is van de CSW. De CSW speelde een belangrijke rol bij de organisatie van de vier VN Wereldconferenties en doet dat nog steeds.
Elk jaar behandelt de CSW twee van de twaalf thema's van het Platform voor Actie van Beijing om na te gaan wat ervan terecht gekomen is en aanbevelingen te doen voor de Algemene Vergadering van de VN, die daar al dan niet overgenomen worden.
Opmerkelijk is dat Nederland een van de weinige landen is die een speciale vrouwenvertegenwoordigster heeft, die deel uit maakt van de officiële regeringsdelegatie naar de Algemene Vergadering.
Zij heeft daar spreektijd om een verklaring af te leggen namens de Nederlandse vrouwenbeweging.

Vierde Wereldvrouwenconferentie

Net als bij voorgaande conferentie was er in Beijing een officiële conferentie voor regeringen en een forum voor maatschappelijke organisaties. Aan de regeringsconferentie in Beijing namen vertegenwoordigers van189 lidstaten deel.
En in Huairou, een stad op zo'n 60 kilometer afstand van Beijing, kwamen 30.000 vrouwen bijeen afkomstig uit alle delen van de wereld.
De regeringsconferentie werd afgesloten met de zogeheten 'Beijing Verklaring' met daarbij een actieplan (Platform for Action), waarin regeringen beloofden zich in te zetten voor de verbetering op twaalftal zogeheten kritieke gebieden, knelpunten voor een gelijkwaardige positie van vrouwen.

Twaalf kritieke gebieden van het Platform of Action:

1. **Vrouwen en armoede**
2. **Onderwijs en training van vrouwen**
3. **Vrouwen en gezondheid**
4. **Geweld tegen vrouwen**
5. **Vrouwen en gewapende conflicten**
6. **Vrouwen en de economie**
7. **Vrouwen in macht en besluitvorming**
8. **Institutioneel mechanisme voor de vooruitgang van Vrouwen**
9. **Mensenrechten van vrouwen**
10. **Vrouwen en de media**
11. **Vrouwen en het milieu**
12. **Meisjes**

Bij elk van zo'n kritiekgebied is een aantal doelen geformuleerd die regeringen toezegden om te realiseren.

Vredestrein naar Beijing

Vredestrein naar Beijing

De Beijing Peace Train, vertrokken uit Helsinki, waar de Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) haar congres hield, doorkruiste twee continenten met als eindbestemming Beijing. Aan boord waren ruim 250 reizigers afkomstig uit 42 landen, die tijdens de drie wekende durende reis, ontmoetingen hadden met vrouwengroepen en politieke leiders in een aantal landen op deze route om ook hun stem mee te nemen naar de Vierde Wereldvrouwenconferentie. Deze speciale trein was een initiatief van WILPF.

Resolutie 1325

Onder luid gejuich op de publieke tribune keurde de VN Veiligheidsraad op 31 oktober 2000 unaniem resolutie 1325 goed. Deze resolutie kan beschouwd worden als een belangrijk resultaat van de Beijingconferentie en is een uitwerking van het kritieke gebied 'Vrouwen en Gewapende Conflicten'. *Bijna alle doelen ervan zijn in de resolutie verwerkt, behalve doel 2: 'Verminder buitensporige militaire uitgaven en beheers de beschikbaarheid van wapentuig'.*

Kritiek gebied 'Vrouwen en Gewapende Conflicten'

Doelen:

1. Verruim de participatie van vrouwen in conflictoplossing op besluitvormingsniveau en bescherm vrouwen die leven in omstandigheden waarin sprake is van gewapende en andere conflicten of onder buitenlandse bezetting.
2. Verminder buitensporige militaire uitgaven en beheers de beschikbaarheid van wapentuig.
3. Bevorder niet-gewelddadige vormen van conflictoplossing en belet schendingen van mensenrechten in conflictsituaties.
4. Bevorder de bijdrage van vrouwen aan het tot stand brengen van een cultuur van vrede.
5. Zorg voor bescherming, ondersteuning en opleidingen voor vrouwelijke vluchte-

lingen, andere ontheemde vrouwen, die behoefte hebben aan internationale bescherming, en binnenlands ontheemde vrouwen.

6: Verleen hulp aan vrouwen uit koloniën en gebieden zonder zelfbestuur.

Sindsdien zijn er nog een negental aanverwante resoluties aangenomen. Gezamenlijk vallen deze onder de zogeheten WPS-agenda (Women Peace en Security – zie ook 'Bouwen op 1325' op blz 7), waartoe regeringen zich wereldwijd hebben gecommitteerd.

Rechten van vrouwen

Belangrijk is dat we niet mogen vergeten dat er ook andere internationale verdragen zijn waartoe regeringen zich hebben verplicht om voor de rechten van vrouwen op te komen, zoals het VN Vrouwenverdrag en het Verdrag van Istanboel.

Kortom: Als we de balans opmaken van 25 jaar Beijing en 20 jaar 1325 dan is in ieder geval bereikt dat er een aantal stevige internationale verdragen tot stand is gekomen waar we regeringen op kunnen aanspreken. Laten we daarom, naast het wereldwijd vieren ervan, deze mijlpalen in de geschiedenis van de vrouwenbeweging vooral als uitdaging zien om geweld tegen vrouwen, in welke vorm dan ook, te stoppen.

Han Deggeller
Coby Meyboom

Zie ook: Artikel Han Deggeller in VredesMagazine, jaargang 13 nummer 2 – 2e kwartaal 2020

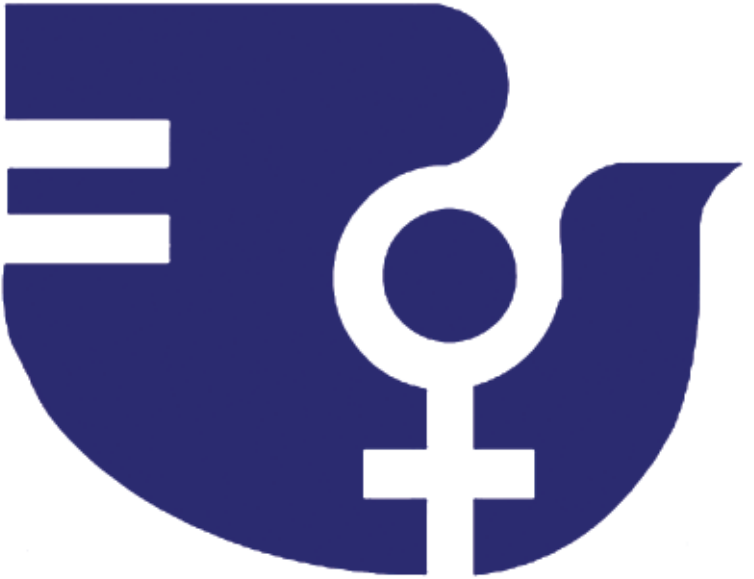

Goed nieuws

Op 2 oktober 2019 gaf Ralf Bodelier (directeur van World's Best News) een lezing tijdens het Vredessymposium 2019: Investeer in Vrede, Succes Gegarandeerd!
Hij had goed nieuws: Op deze dag…

- ✧ stierven 35 mensen minder door oorlogsgeweld
- ✧ groeide onze levensverwachting –wereldwijd- met 8 uur
- ✧ nam de kindersterfte af met 8.300 kinderen
- ✧ vertrokken 273.000 mensen uit extreme armoede
- ✧ kregen 285.000 mensen voor het eerst schoon water
- ✧ kregen 205.500 mensen stroom
- ✧ werden 319.000 baby's gevaccineerd tegen DTKP, waardoor 6.850 minder kinderen sterven
- ✧ kregen 699.000 mensen internet.

Kijk op www.worldsbestnews.nl voor het goede nieuws van vandaag.

Bouwen op 1325

Toen res.1325 werd aangenomen, was dat meer dan het leggen van de eerste steen van een nieuw bouwwerk. Er werd een stevig fundament gelegd, voor het uitbouwen van de rol van vrouwen bij het voorkomen en oplossen van gewapende conflicten, bij vredesonderhandelingen en wederopbouw, en over de noodzaak vrouwen te beschermen tegen oorlogsgeweld.

Resolutie 1325 is bindend internationaal recht en vraagt om een belangrijke rol van de burgers (civil society), en met name vrouwenorganisaties bij vredeswerk.

Het fundament

De resolutie geeft aan dat de rol van vrouwen in gewapende conflicten meer aandacht behoeft, maar aandacht alleen is niet genoeg. Tijdens de jaarlijkse evaluaties van de implementatie van de resolutie en als gevolg van de internationale politieke ontwikkelingen in de wereld, nam de Veiligheidsraad door de jaren heen een lange reeks van vervolgresoluties aan, waarin verder werd gebouwd op de tekst van 1325.

Voor de oudste vervolgresoluties (tot en met het jaar 2013) zie ook de brochure *"Resolutie 1325 in de praktijk"* van PVDV uit 2014.

Samen met de relevante besluiten van andere instanties zoals de CSW en van het toezichthoudend comité bij CEDAW vormen ze een set aan internationale verplichtingen.

De vervolgresoluties kunnen in verschillende categorieën verdeeld worden:

a) resoluties die bescherming tegen en voorkomen van seksueel geweld uitbreiden, waarbij steeds meer instrumenten worden ontwikkeld om naleving af te dwingen;
b) resoluties die de participatie van vrouwen in vredesopbouw, met name ook in officiële vredesbesprekingen, en in de wederopbouw van een vreedzame en democratische samenleving ondersteunen;
c) resoluties gericht op specifieke conflicten.

Seksueel geweld in gewapende conflicten

De eerste aanvulling op res. 1325 was res. 1820 (2008). De resolutie verzoekt alle bij een gewapend conflict betrokken partijen om maatregelen te nemen om seksueel geweld te voorkomen en om dit geweld uit te sluiten van amnestiemaatregelen. Lidstaten moeten bijdragen tot een sterker bewustzijn dat seksueel geweld onaanvaardbaar is en ze moeten maatregelen nemen om seksueel geweld te voorkomen, ze moeten een nultolerantiebeleid

voeren in geval van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik door vredeshandhavers en maatregelen nemen om de bescherming van de slachtoffers en de hulp aan slachtoffers te verbeteren, vooral op vlak van justitie en gezondheidsdiensten.

Resolutie 1888 (2009) gaat weer een stap verder. De functie van Bijzonder Vertegenwoordiger van de VN Secretaris-Generaal voor seksueel geweld in gewapende conflicten wordt ingesteld en voortaan zullen in vredesmissies specifieke adviseurs (WPA's) voor de bescherming van vrouwen en kinderen tegen verkrachting en andere vormen van seksueel geweld aangesteld worden. In alle door de VN geleide vredesgesprekken moet seksueel geweld ter sprake worden gebracht.

Resolutie 1960 (2010) creëert de institutionele instrumenten om straffeloosheid te bestrijden en benoemt stappen die gezet moeten worden om tot preventie van en bescherming tegen seksueel geweld in conflicten te komen.
Lidstaten moeten meer vrouwen opnemen in militaire en politionele contingenten voor VN-vredesmissies en alle militairen en politiepersoneel instrueren over het beleid op het gebied van seksueel en gendergebonden geweld.

Resolutie 2106 (2013) richt zich op de operationele aspecten en benadrukt dat meer consistente en rigoureuze opsporing en vervolging van seksueel geweldsmisdrijven het centrale aspect vormen om af te schrikken en uiteindelijk te voorkomen.
Lidstaten moeten daarom zorgen voor een nultolerantiebeleid voor seksueel geweld en voor misbruiken door VN personeel.

Resolutie 2436 (2018) roept de landen, die troepen leveren aan de VN, op om toch zeker te voldoen aan de VN-standaarden voor personeel, training en uitrusting.

Resolutie 2467 (2019) werd niet unaniem door de Veiligheidsraad aangenomen, want China en Rusland onthielden zich van stemming. De resolutie richt zich met name op de rol van slachtoffers van seksueel geweld in conflict- en post-conflict situaties. De slachtoffers moeten een betere toegang tot justitie krijgen, en lidstaten moeten zich daartoe inspannen. Deze

resolutie betekende echter niet alleen een uitbouw van 1325 en de overige vervolgresoluties, het niet tot meer maar tot minder ruimte voor hoognodige zorgverlening voor slachtoffers van (seksueel) geweld. Zo is er bijvoorbeeld volgens de resolutie nu minder recht op geestelijke nazorg of fysieke hersteloperaties voor slachtoffers. Dit is een zorgelijke ontwikkeling.

Participatie van vrouwen in vredesopbouw

Resolutie 1889 (2009) wijst op de noodzaak van de participatie van vrouwen aan gesprekken over de wederopbouwfase na het gewapende conflict en aan vredesonderhandelingen.
De lidstaten van de VN, donoren en maatschappelijke organisaties worden opgeroepen om alles te doen om de inbreng van vrouwen te garanderen bij de wederopbouw van door oorlog getroffen gebieden.

Resolutie 2122 (2013) herbevestigt dat gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes cruciaal zijn voor de internationale vrede en veiligheid en dat de obstakels voor de implementatie van res. 1325 slechts overwonnen kunnen worden door een gedreven en aangehouden beleid voor empowerment van vrouwen, voor mensenrechten van vrouwen en voor deelname van vrouwen aan de besluitvorming. Verder bevat de resolutie de oproep dat lidstaten vrouwen ten volle en volwaardig moeten betrekken bij de inspanningen om illegale handel en misbruik van kleine en lichte wapens te bestrijden en te stoppen.

Resolutie 2242 (2015) bevestigt dat het in eerste instantie de lidstaten zijn die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de relevante bepalingen van de besluiten over vrouwen, vrede en veiligheid en dat de rol van de VN daaraan complementair is.
De Veiligheidsraad stelt vast dat vrouwen, vrede en veiligheid een centraal element is van de nieuwe wereldwijde uitdagingen voor vrede en veiligheid zoals toenemende gewelddadig extremisme, een stijgend aantal vluchtelingen, de klimaatverandering en de globale aard van gezondheidspandemieën.

DE INBRENG VAN VROUWEN GARANDEREN BIJ DE WEDEROPBOUW VAN DOOR OORLOG GETROFFEN GEBIEDEN.

Om een betere integratie van res. 1325 in het eigen werk te bereiken, zal de Veiligheidsraad zelf hier meer aandacht aan besteden in de landenspecifieke situaties op de agenda, een *Informele Expertgroep over Vrouwen, Vrede en Veiligheid* samenroepen en organisaties uit het middenveld, met inbegrip van vrouwenorganisaties, zal hierbij worden uitgenodigd.
Daarnaast moeten lidstaten gendergevoelige data verzamelen en de vrouwen, vrede en veiligheidsagenda integreren in counterterrorisme strategieën. Ze moeten de oorzaken van radicalisering bij vrouwen en de impact van counterterreur strategieën op vrouwenorganisaties en op de mensenrechten van vrouwen onderzoeken en vrouwen en vrouwenorganisa-

ties betrekken bij de ontwikkeling van strategieën om terrorisme en gewelddadig extremisme tegen te gaan. Res. 2242 is hiermee de eerste van de vervolgresoluties die expliciet vraagt om aandacht te besteden aan het genderaspect bij de bestrijding van gewelddadig extremisme en terrorisme. Hiermee wordt de reikwijdte van res. 1325 verder uitgebouwd.

Resolutie 2447 (2019) vraagt om een rapportage door de Secretaris-Generaal over de implementatie van res. 2242.

Specifieke conflicten

In 2018 nam de Veiligheidsraad een reeks resoluties aan gericht op (gewapende) conflicten in specifieke landen en regio's, waarin specifiek aandacht werd gevraagd voor de implementatie van res. 1325 en de bijhorende vervolgresoluties bij het werken aan het bereiken van vrede in genoemde landen en regio's.
Het betrof o.a. de volgende landen en regio's: Jemen, Libië, Syrië, West-Sahara, Centraal Afrikaanse Republiek, Cyprus, Sudan en Zuid-Sudan, Democratische Republiek Congo (DRC), Israël en Syrië, Colombia, Somalië, Voormalig Joegoslavië, Libanon, Mali, Somalië en Eritrea.
Hierdoor is 1325 een integraal onderdeel geworden van het vredeswerk van de VN.

Anjo Kerkhofs

Gebruikte bronnen: www.peacewomen.org, www.cordaid.org, www.vrouwenraad.be.

Van NAP I naar NAP IV

De grote VN-conferenties in de jaren negentig van de vorige eeuw hebben een push gegeven aan de positie van vrouwen wereldwijd. *'Women's rights are human rights'*. De schokkende beelden en verhalen van verkrachte vrouwen tijdens de Balkanoorlog droegen hiertoe extra bij. Zij hebben de stoot gegeven tot de invulling van één van de 'kritieke gebieden': de positie van vrouwen tijdens gewapende conflicten in het Beijing Platform for Action. Na 1995 hebben vrouwen wereldwijd, gebundeld in de Women's Watch, gelobbyd voor actie met als resultaat de aanname van res.1325.
En toen…..? Secretaris Generaal Kofi Anan riep daarop in 2001 alle staten op een Nationaal Actieplan (NAP) te schrijven voor de nationale plannen en daden.

In Nederland werd, zoals gebruikelijk, een commissie benoemd bestaande uit overheid en enkele deskundigen. Ieder jaar werd een werkplan geschreven, dat aan het eind van het jaar als jaarverslag diende en weer als werkplan voor het komende jaar werd ingediend. Dat ging zo door tot in 2007 minister Koenders besloot tot samenwerking tussen overheid en samenleving op allerlei deelterreinen. De zgn. Schoklandakkoorden betekenden dat nu in gezamenlijkheid gewerkt ging worden aan het ontwikkelen van een NAP. Tussen juni en december 2007 is vooral met gebruik van internet en email het eerste NAP 1325 geschreven. In december werd het met een ceremonie op het Ministerie van Buitenlandse Zaken door 4 ministers, 3 wetenschappelijke instituten en 11 maatschappelijke organisaties (NGO's) getekend, waaronder ontwikkelings- en vrouwenvredesorganisaties. Deze vorm van samenwerking tussen overheid en NGO's was een nieuwe vorm. Tot dat moment hadden ngo's vaak wel overleg en inspraak op bijvoorbeeld het Nederlandse buitenlandse beleid, maar voor het eerst werd nu op onderdelen samengewerkt. Op 1325-terrein groeide deze samenwerking in de loop van de jaren tot een 'community'. Niet langer werd de inbreng van NGO-zijde aangehoord, maar werden er gezamenlijke activiteiten ontwikkeld.

Min. Koenders en de Schoklandakkoorden

NAP 1325 I was een mooi plan met veel goede wil. Het bevatte 19 doelstellingen en 72 activiteiten, die in 2011 gehaald moeten zijn. Maar een duidelijke doelstelling met meetpunten, indicatoren, een tijdpad of budget ontbraken. De ondertekenaars kwamen wel geregeld bij elkaar om te overleggen, gezamenlijke acties te bespreken, maar het eigenlijke werk werd toch grotendeels gedaan op basis van vrijwilligheid. Evaluatie leerde, dat de ongelijkwaardigheid van de verschillende partners het proces bemoeilijkte. Ook de verschillen in de aanvangsverwachtingen speelde een rol. Geconstateerd werd, dat NGO's niet de verantwoordelijkheid van de overheid op zich konden nemen. Wel bleek in het werk, dat zij een waardevolle aanvulling op elkaars werk konden zijn.

NAP 1325 II (2012-2015) verscheen al niet meer in het Nederlands. Het bouwde voort op het eerste NAP. Het werd getekend door 3 ministeries, 4 onderzoeksinstituten en 30 NGO's. Ook nu werd het gezamenlijk en in overleg ontwikkeld. In het tweede NAP 1325 werden wel visie, perspectief en actoren benoemd. Erkend wordt dat in grote delen van de wereld de rol van vrouwen in vredesprocessen nog steeds niet gezien wordt. Maar om meer effect te hebben wordt gefocusd op specifieke gebieden en thema's. Voor het eerst wordt door Buitenlandse Zaken ook wat budget beschikbaar gesteld voor projecten. Als focuslanden worden benoemd: Afghanistan, Burundi, Colombia, DRC, Zuid-Sudan, Sudan en het Midden-Oosten. Aan het plan wordt een mooi Monitoring en Evaluatieschema toegevoegd. Samenwerking binnen de verschillende focuslanden wordt bevorderd door clustering in consortia. Omdat hierbij kleine NGO's gedwongen worden tot samenwerking onder de paraplu van grote NGO's worden deze consortia geen onverdeeld succes. Toch komen heel mooie initiatieven van de grond. Zoals het project 'Femmes au phone' in Oost-Congo.

NAP 1325 III (2016 – 2019)werd in maart 2016 getekend in Madurodam. Het kwam tot stand na een uiterst intensief proces van overleg tussen alle ondertekenaars. Uitgangspunt was nu op basis van een theory of change, bereiken van duurzame vrede en veiligheid voor iedereen.
Dit werd in het hart van het plan schema-

tisch weergegeven. Opnieuw tekenden 5 ministeries en zo'n 70 NGO's, grotere en kleinere. Geconstateerd wordt, dat het nu tijd voor handelen wordt. De landengroepen, tijdens het vorige NAP ontstaan worden voortgezet om voortaan naast projecten ook gezamenlijk strategie te voeren.
Als focuslanden worden nu opgenomen: Afghanistan, Colombia, DRC, Irak, Libië, Zuid-Sudan, Syrië en Jemen.
Ook nu werden twee keer per jaar bijeenkomsten van alle ondertekenaars georganiseerd. Er werd een midterm-evaluatie geschreven, die de betekenis van de community onderstreepte, maar ook vaststelde, dat de nadruk van het werk bleef liggen bij de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie. Terwijl de andere drie ondertekenende ministeries op de Nationale Politie na, buiten beeld bleven.
Daarom wordt bij het ontwikkelen en schrijven van NAP 1325 IV door veel NGO's gevraagd om ook aan de binnenland component van het 1325-werk meer aandacht te besteden. Aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is een petitie daartoe geadresseerd. Vanuit de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR) en PVDV zijn oproepen gedaan om veel breder aandacht te besteden aan de positie van vluchtelingvrouwen in ons land. Zo blijft de afhankelijke verblijfsvergunning een voortdurend punt van aandacht en lobby.

NAP 1325 IV is ontwikkeld in een tijd waarin het onmogelijk was om bij elkaar te komen door het Covid-19 virus. Wel zijn er veel internet-bijeenkomsten georganiseerd om inspraak te verwerven op allerlei deelonderwerpen. Op het moment waarop dit artikel geschreven wordt is de uitkomst nog niet zeker. Een vertrouwelijk concept circuleert. Wel zal in het najaar van 2020 NAP 1325 IV voor ons land voor 5 jaar getekend gaan worden. Opnieuw zal de community zich inzetten om de positie van vrouwen in alle fasen van vredesprocessen te versterken en gelijkwaardig te maken.

Ted von Meijenfeldt

De Toekomst van het Nationale Actie Plan

Met de presentatie van Nationaal Actie Plan 1325 IV gaat de Vrouwen, Vrede en Veiligheid-agenda in Nederland een nieuw hoofdstuk in. Om te kijken hoe de toekomst van het Nationaal Actie Plan (NAP) eruit zal zien en wat we kunnen verwachten, ging ik in gesprek met Anne-Floor Dekker en Karin de Jonge, van WO=MEN Dutch Gender Platform.

Anne-Floor Dekker is programmamanager Gender, Vrede en Veiligheid bij WO=MEN. Karin de Jonge is programma-coördinator bij WO=MEN op het gebied van 1325. Samen zetten zij zich in voor het vertegenwoordigen van het maatschappelijk middenveld bij het vormgeven en implementeren van het Nationaal Actie Plan 1325.
In ons gesprek bespraken wij belangrijke nieuwe ontwikkelingen in NAP IV, hoe deze tot stand zijn gekomen en wat we in de toekomst nog kunnen verwachten.

Community

In de evaluatie van het voorgaande NAP (NAP III) werd regelmatig gesproken van een NAP-community, een gemeenschap waar de ondertekenaars toe behoren die zich inzetten voor de Vrouwen, Vrede en Veiligheid-agenda (VVV agenda). Dekker en De Jonge zien deze gemeenschap als de belangrijkste kern en kracht van het Nederlandse NAP. Hierbij benadrukken zij dat naast dat de deelnemende organisaties een maatschappelijk doel hebben, de NAP-gemeenschap een platform is voor dialoog en het uitwisselen van kennis en ervaring.
Daarbij willen de deelnemende organisaties van elkaar leren en zijn zij zeer toegewijd. Deze uitwisseling en de dialoog ziet Dekker als zeer belangrijk: *"Ik hoop dat we kunnen blijven creëren dat er een safe space is, en een dialoog tussen alle betrokkenen"*.

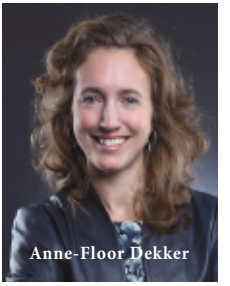
Anne-Floor Dekker

Karin de Jonge

Dit aspect van het uitwisselen van kennis is ook zeer waardevol voor de deelnemende overheidsinstanties, waarvan sommigen gewoonlijk niet direct in contact komen met maatschappelijk middenveldorganisaties, zeker niet de kleinere organisaties. Door hun deelname aan het NAP hebben zij samen met maatschappelijke organisaties een gemeenschappelijk doel, ontstaat meer vertrouwen, wordt meer samengewerkt en wordt meer bereikt. In het nieuwe NAP vindt ook een belangrijke verandering plaats als het gaat om de financiering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid-agenda. Waar het NAP voorheen direct gekoppeld

was aan een fonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken, is dat in NAP IV niet zo. Het nieuwe NAP is niet meer geschreven als beleidsdocument van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, maar als een breder strategisch raamwerk dat gaat over de implementatie van de VVV agenda door meerdere ministeries en de overheid, iets wat De Jonge zeker als goede ontwikkeling ziet. Dekker merkt hierbij op dat, naast dat de overheid natuurlijk een rol heeft in de financiering van het maatschappelijk middenveld, zij ook een rol heeft om kaders te stellen en beleid te maken, ondermeer op basis van gesprekken met de NAP gemeenschap.

Nationale dimensie

Een duidelijke nieuwe ontwikkeling in NAP IV, waar de invloed van de gemeenschap merkbaar is, is het opnemen van een nationale agenda in elk van de vijf pijlers. Deze pijlers zijn participatie; bescherming; preventie; noodhulp, wederopbouw en herstel; en het mainstreamen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid agenda. Diaspora-organisaties hebben sinds een aantal jaren aangegeven dat zij dit nationale aspect zeer belangrijk vinden. Het opnemen van dit nationale aspect noemt De Jonge ook een grote winst. Vanwege deze uitbreiding van het NAP was er al contact met vluchtelingenorganisaties die actief inzetten op vluchtelingenvrouwen in Nederland.

Deze organisaties kunnen met het nieuwe NAP een grotere rol spelen als het gaat om beleidsontwikkeling en gesprekken met betrokken partijen. Wel spreekt Dekker de wens uit om in de loop van de jaren ook andere belangrijke spelers rondom integratie en emancipatie van vluchtelingenvrouwen en meisjes, in de nationale omgeving alsnog bij het NAP te betrekken. Belangrijk hierin zijn het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de nationale en internationale tak van de Vereniging van Nederlandse Gemeentes. Hoewel er met deze organisaties reeds gesprekken zijn gevoerd, is er nog een zekere terughoudendheid.

Dekker zegt zich er voor in te willen zetten dat de komende jaren, bij het implementeren van het NAP IV, deze grote spelers ook ondertekenen. Zo kunnen zij steun bieden aan de kleinere organisaties en eigen beleid en beleidsuitvoering aanpassen op dat wat er in de praktijk nodig is. Zij hopen dat de nieuwe manier van monitoren een rol kan spelen om de terughoudendheid bij deze instanties weg te nemen en de bekendheid ervan te vergroten.

DIT IS HET BEGIN VAN HEEL VEEL DINGEN DIE WE WAAR MOETEN MAKEN"

Monitoren van vooruitgang

Nog sterker dan de vorige NAP's is er de intentie om NAP IV structureel te monitoren en evalueren. Een oversight board bestaande uit vertegenwoordigers van de overheid en het maatschappelijk middenveld gaat hierin een belangrijke rol spelen. De hoop is dat structurele monitoring en evaluatie tot nog meer toewijding vanuit de overheid en de betrokken organisaties leidt om zich in te zetten voor de VVV agenda. Deze extra toewij-

ding is ook al opgenomen in de verlenging van NAP III in 2020, waar ondertekenaars werden gevraagd een toezegging te doen over wat zij tegen het einde van het jaar willen bereiken. De Jonge en Dekker geven hierbij beiden aan dat het maatschappelijk middenveld hierin een belangrijke rol heeft, aangezien zij in direct contact staan met de mensen en gemeenschappen waar het NAP zich op richt. Zij zijn met name goed in staat om directe ervaringen en verhalen op te halen. Door deze ervaringen weten organisaties in het maatschappelijk middenveld ook goed waar de knelpunten zitten en is hun bijdrage bijzonder waardevol.

Volgende stappen

Pratend over de afgelegde weg zegt Dekker dat de vertaling van dit soort internationale afspraken naar de Nederlandse situatie altijd met kleine stapjes gaat. Hierdoor is het niet altijd even uitvoerig als maatschappelijke organisaties en activisten graag zouden zien. Toch is het NAP zeer uitgebreid wat betreft werkvlakken: als er op al die punten vooruitgang wordt gerealiseerd, dan is dat al een grote stap vooruit. Verder blijft Nederland, internationaal gezien, zich sterk maken voor een progressieve Vrouwen, Vrede en Veiligheid agenda en het ondersteunen van het maatschappelijk middenveld. Hoewel dit NAP een stap in de goede richting is valt er nog terrein te winnen. Zo gaven Dekker en De Jonge aan dat wat betreft WO=MEN het een Gender, Vrede en Veiligheid agenda is en zou het goed zijn nadrukkelijk te linken met de Youth, Peace and Security agenda en andere wereldwijde feministische en vrede en veiligheidsvraagstukken. Verder benadrukken Dekker en De Jonge dat zij meer onderzoeks- en kennisinstituten bij het NAP willen betrekken. Deze instituten zien zij als belangrijke actoren bij de verdere verdieping en uitvoer van gender- en mensenrechtenbeleid. De volgende stap is nu de implementatie van NAP IV. *"Dit is het begin van heel veel dingen die we waar moeten maken"* zegt De Jonge.

Renate Adriaansens

Barrevoets zijn we gekomen maar met een hoofd vol koffers

Resolutie 1325 ook in Nederland

Veiligheid is meer is dan de afwezigheid van wapengeweld.
Vrouwen met een migratie achtergrond en vluchtelingenvrouwen geven onmiskenbare signalen over onveilige situaties en ervaringen met sekse en gender gerelateerd geweld die zij ondervinden, ook in Nederland.

Dat bleek wel met de aanbieding van het manifest *'Vrouwen-Vluchtelingen Veiligheid'* van de Nederlandse Vrouwen Raad, samen met vier andere vrouwenorganisaties, aan leden van de Tweede Kamer in, maart 2018. In dit manifest worden problemen gerapporteerd, waarmee vrouwen en meisjes in de vluchtelingenopvang te maken krijgen zoals 'een tekortschieten van de fysieke en mentale veiligheid in de opvanginstellingen, de ontbrekende sensitiviteit van de begeleiding in de keten van asielaanvraag tot huisvesting en de juridische borging van de zelfstandigheid van vrouwelijke vluchtelingen'.

Op 1 februari 2020 werd in de Pauluskerk te Rotterdam, een bijeenkomst georganiseerd door het Multicultural Women Peacemakers Network (MWPN), Vrouwen voor Vrede op de Molukken (VvVM) en PVDV, waar migranten- en vluchtelingenvrouwen hun ervaringen uitwisselden.

Vrouwen uit veertien verschillende landen van herkomst bespraken met elkaar hoe in Nederland uitvoering kan worden gegeven aan res. 1325. De urgentie is duidelijk.

Conflicten en het geweld van oorlog heeft veel vluchtelingen vrouwen en lhbt's getraumatiseerd. Daarbij hebben velen tijdens hun vlucht, soms tot in de asielzoekerscentra, te maken gekregen met sekse en gender gericht geweld. Dergelijke ervaringen staan een goed begin van hun verblijf in Nederland in de weg.

Of zoals een Syrische vrouw het verwoordde: 'Barrevoets zijn we gekomen maar met een hoofd vol koffers. Een koffer met angst, verlies en verdriet, een koffer vol woede en vernederingen. Deze moeten worden uitgepakt om opnieuw te kunnen beginnen'.

De uitvoering van res. 1325 biedt hiertoe handvatten. De specifieke doelstellingen *'steun en herstel'* en *'activering tot participatie'*, pijlers van het Nationale Actie Plan (NAP), om duurzame vrede en veiligheid mogelijk te maken, zijn zo een handvat.

Bij het opstellen van het vierde Nederlandse Nationale Actie Plan (NAP IV 2021 – 2025) is daarin ook de stem van migranten- en vluchtelingenvrouwen opgenomen en wordt res. 1325 binnen Nederland onderdeel van het nieuwe NAP.

In de afgelopen jaren hebben migranten- en vluchtelingenvrouwen zelf het heft in eigen hand genomen en allerlei initiatieven genomen, projecten ontwikkeld en in gang gezet, die een blauwdruk zijn hoe res. 1325 binnen Nederland kan worden uitgevoerd. Herstel van trauma's is de sleutel om de deur open te krijgen naar een oriëntatie op leven en wonen in Nederland.

Belangrijke elementen zijn:

- Het combineren van professionaliteit en vrijwilligerswerk, werken binnen eigen netwerken met vrijwilligers, buddy's, mentoren die ervaring hebben. Kennis en vaardigheden te gebruiken die vluchtelingen met zich mee brengen.
- Een cultuursensitieve en inclusieve werkwijze.
- Vanuit die benadering de weerbaarheid versterken, door inzicht te geven van de gender destructieve sociale/ culturele normen en praktijken van de patriarchale structuur die ten grondslag liggen aan seksueel en gender gerelateerd geweld uit de directe omgeving.
- Cruciaal is de 'dialoog', dé ingang om taboes van sociale/ culturele waarden en gewoontes bespreekbaar te maken.
- De ontwikkeling van een breder begrip van veiligheid: Van fysieke tot sociale veiligheid.

Herstel en herwonnen weerbaarheid zijn voorwaarden om een proces van integreren in de nieuwe samenleving goed aan te kunnen. Zo kan res. 1325 als voorportaal fungeren van het Nieuwkomersbeleid gericht op taal, toeleiding naar de arbeidsmarkt, economische zelfredzaamheid en actieve maatschappelijke participatie. De huidige trajecten zijn veelal niet op de maat en differentiatie toegesneden, die aansluit bij de diversiteit van de vluchtelingenvrouwen.
De verschillen qua sociaal/culturele achtergrond, leeftijd, opleidingsniveau en beroepservaring zijn groot.
De ministeries van Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken, Onderwijs, Defensie en Justitie en Veiligheid hebben zich gecommitteerd aan de uitvoering van res.1325. Nu is belangrijk dat ook gemeenten zich committeren, inclusief de VNG.
Het uitrollen van res. 1325 biedt nieuwe kansen voor innovatief beleid voor nieuwkomers.

Corrie Oudhoff

Wachten op een glimp van licht

Vrouwen in Jemen hebben al, voordat resolutie 1325 door de VN-Veiligheidsraad werd aangenomen, laten zien dat ze sterk zijn in conflictpreventie en bemiddeling. Nu versterkt deze resolutie juist hun inzet en zelfvertrouwen.

In de oudheid kennen we al vrouwen die in Jemen regeerden: koningin Balqis en koningin Arwa. In moeilijke tijden, zoals bij oorlog, nam de zichtbaarheid van vrouwen toe en kwam hun talent boven als ze de leiding kregen bij afwezigheid van mannen. In de moderne tijd namen vrouwen actief deel aan de onafhankelijkheidsstrijd van de People's Democratic Republic of Yemen. Dat is na de eenwording van Jemen bekend als Zuid-Jemen. In Zuid-Jemen waren de staat en de linkse beweging verbonden en was de vrijheid van vrouwen en hun toegang tot werk niet beperkt, in tegenstelling tot de situatie in de Jemenitische Arabische Republiek in het Noorden, die vanuit een tribale en gesloten samenleving gevormd was. In het Zuiden waren vrouwen al vanaf 1970 rechter, plaatsvervangend minister, decaan, televisie- en radiopresentator, eigenaar van de krant en hoofd- redacteur. In Aden vond de eerste demonstratie van vrouwen tegen huiselijk geweld op het Arabische schiereiland plaats in 1951. Zuid-Jemen was een van de eerste landen die het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW) ondertekende en ratificeerde. Na de eenwording van Noord- en Zuid-Jemen in 1990 is de rol en de participatie van vrouwen in politieke en sociale sectoren afgenomen. Toch hebben

Tawakkol Karman is oprichter en voorzitter van Women Journalists Without Chains.
In 2011 ontving ze de Nobelprijs voor de Vrede, waarmee zij de eerste Jemeniet, eerste Arabische vrouw en tweede moslima werd die de prijs kreeg, als erkenning voor haar werk om de rechten van vrouwen en hun deelname aan vredesopbouw in Jemen te bevorderen.

Jemenitische vrouwen ook een belangrijke rol gespeeld in de revolutie van 2011. Vrouwen sloten zich aan bij de protesten en mobiliseerden hun netwerken en religieuze groeperingen.

Toen de Golfstaten op 3 april 2011, als reactie op protesten van jongeren en vrouwen, besloten dat er een machtswisseling nodig was, werd er een quotum opgelegd van minstens 30% vrouwen in de comités en als vertegenwoordigers van politieke partijen en groeperingen. De politieke partijen kwamen aan dit quotum niet toe en vrouwenzaken werden daar als secundaire agendapunten behandeld. Maar door het uitvoerend comité werden vrouwen wel opgeroepen om mee te werken in de subcommissies die tot overeenstemming moesten komen over een nieuwe grondwet en de gewenste regeringsvorm. En voor de eindredactie van het voorstel voor een nieuwe grondwet waren van de 17 leden 4 vrouw. Bij latere vredesonderhandelingen in Genève en Wachten op een glimp van licht Koeweit namen helaas slechts twee vrouwen deel aan de regeringsdelegatie', aldus Lina Al-Hasany.

Hier het verhaal van Olfat Dubai.
'De oorlog begon vlak nadat de commissie een eerste versie van de nieuwe grondwet had uitgedeeld. De daaropvolgende politieke en gewapende escalatie die tot een oorlogsverklaring leidde, heeft mijn leven volledig omver geworpen. Toen de oorlog uitbrak was ik in Tunesië. Het was een heel moeilijke tijd. Ik bleef schrijven, zowel tegen de Houthi oorlogshandelingen als tegen de Saoedische coalitie, die luchtaanvallen uitvoerde gericht op burgers.
Ik ben ook teruggegaan om verder te studeren en te doceren aan de Universiteit en om contact te onderhouden met de politieke groeperingen waarmee we hadden samengewerkt aan de nieuwe grondwet.
Ik hielp bij het beslechten van ruzies en conflicten die duidelijk het gevolg waren van de staat van oorlog, die we niet hadden voorzien en waaraan we niet gewend waren. Tot op heden is dat mijn taak, veel mensen raken in de war door de gevolgen van de oorlog en geven elkaar de schuld. Ik help ze om persoonlijke vertrouwensbreuken te herstellen.
Wat ik wil dat de wereld weet, is dat de weg naar vrede in Jemen betekent dat we onze problemen leren oplossen door kennis en procedures om het eens te worden. Onderzoek zal aantonen dat het werk van vrouwen aan de nieuwe grondwet een belangrijke bijdrage is.
Olfat Dubai, was lid van de commissie die verantwoordelijk was voor het opstellen van de nieuwe Jemenitische federale grondwet. Zij is een van de moedige vrouwen die zich niet bij de bestaande situatie neerleggen.

Deelname van vrouwen aan de komende vredesbespreking is dan ook erg belangrijk, omdat veel vrouwen in Jemen zich buiten de kring van de oude politieke conflicten bewegen die ons nu in de oorlog hebben gestort. Het gaat om eerlijke oplossingen waar iedereen baat bij heeft. Blijf daar alsjeblieft op aandringen.
In de eerste weken van de oorlog veranderde de stad in een broeinest van allerlei gewapende groepen. Hodeidah verdronk 's nachts in totale duisternis, en overdag was er geen stroom, dus ook geen airconditioning. Als er vliegtuigen aankwamen renden we naar de deur om de kinderen binnen te roepen. Ik weet niet hoe het begon, maar op een gegeven moment kregen we de gewoonte om bij een raketaanval kussens op ons hoofd te leggen en telkens als we een bom hoorden keihard te gaan schelden en vieze woorden te roepen.

Wonen in oorlogsgebied is een serieuze uitdaging: Hoe houd je de wanhoop buiten de deur? Hoe kun je nieuwe dromen oproepen die passen bij deze situatie? Ik zocht naar werk, want mijn overheidssalaris was niks meer waard. Voor een internationale organisatie documenteerde ik de raketaanvallen en beschietingen en hield precies bij wat wanneer gebeurde. In het begin vond ik dat moeilijk, maar nu besef ik de waarde ervan. Ik ben gaan werken in een gemeenschapscentrum dat oorlogs-ontheemden opvangt. Al is hun redding maar tijdelijk, het is opbeurend om met hen te werken, ze hebben het immers overleefd. Maar op de eerste dag van mijn nieuwe werk was er al een bomaanslag op een nieuw kamp voor ontheemden. Er kwamen 17 mensen om, waaronder 12 kinderen.

Mijn boodschap aan de wereld is de volgende: We voelen ons voortdurend alleen, niemand ziet Jemen, niemand weet wat er gebeurt of misschien geeft niemand er echt iets om. Terwijl hier dagelijks onschuldige burgers sterven, heeft de wereld andere belangen. Ik vind niet dat we de wereld de schuld moeten geven van ons lot, maar ik zou willen dat er een glimp van licht in de buurt komt die ons een kans biedt om te vertellen wat er gebeurt. Moedig de oorlog niet aan en geef geen luidsprekers aan mensen die ons arm willen houden. Vindt wegen voor vrede. Alles wat we willen, is gewoon een normaal leven dat zingt van vreugde en liefde.'

Deze bijdrage is ontleend aan het themanummer over Jemen van het blad Gender en Duurzame Vrede.

Sms'jes verbinden

Voor vrouwen in de Democratische Republiek Congo (DRC) is Res.1325 een fantastische ingang om met vrouwen onderling, met mannen en met Congolese autoriteiten de positie van vrouwen te bespreken.

Eerdere programma's rondom gelijkwaardige rechten van vrouwen, riepen bij Congolese vrouwen en mannen vaak verwarring en weerstand op. Gelijke rechten werden gezien als een claim van vrouwen om de leidende, onderdrukkende rol van mannen in ongelijke machtsrelaties over te nemen, waarbij mannen de positie van tweederangsburger toegewezen kregen.
Juist de claim dat meisjes en vrouwen in vrede en veiligheid zouden moeten kunnen leven, werd gemakkelijk door iedereen erkend, hetgeen een veel betere start opleverde voor veranderingen.
Nieuw was ook dat, door 'armoede' als onveiligheid te benoemen, het gesprek over het recht van vrouwen om activiteiten te ondernemen om een eigen inkomen te verwerven, bespreekbaar werd. Het besef dat een inkomen en eigendom voor vrouwen de basis is voor beslissingsmacht, wordt nu herkend. Mede dankzij de vele 1325-programma's zijn alle thema's die de positie van meisjes en vrouwen beïnvloeden, nu een structureel onderwerp van gesprek binnen de samenleving.
De DRC kent een lange historie van conflicten, met haar buurlanden en binnen het land, m.n. in de oostelijke provincies. Daarnaast hebben vrouwen met een zware vorm van onderdrukking te maken omdat ze, zowel binnen families, als in de maatschappelijke wereld als tweederangs burgers worden behandeld. Dit heeft een grote onveiligheid tot gevolg.

SMS'jes

In een van de programma's in het kader van 1325, geïnitieerd door Nederlandse NGO's (zie website www.femmeaufone.net) en gefinancierd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, werd de bevolking uit dorpen in Oost Congo gevraagd sms'jes te sturen over concrete onveilige situaties voor vrouwen.

De sms-berichten werden gecheckt door journalistes, de vrouwen in dorpen werden door hen geïnterviewd over de gemelde situaties. Over de thema's die uit de verhalen van vrouwen opdoemden werden wekelijkse interactieve radioprogramma's gemaakt, waarin de oorzaken van de onveiligheid werden besproken en verantwoordelijken voor oplossingen ter verantwoording werden geroepen.
Verrassend genoeg was het niet de angst voor de rebellen of oorlog die de vrouwen uit hun slaap hield, maar andere problemen: de intense zorgen over onveiligheid die voortkwamen uit de vroege uithuwelijking, risico's te overlijden tijdens bevallingen vanwege gebrek aan zorg, huiselijk geweld en alcoholisme, beschuldigingen van hekserij en verstoting door schoonfamilie na het overlijden van hun echtgenoot, verkrachtingen op weg naar school of op het werk, afpersing door de eigen militairen bij wegblokkades op weg naar de markt. En ook: de bijna dagelijkse vrees niet genoeg eten voor hun kinderen te hebben. Problemen waarvoor zowel de oorzaak als de oplossing ligt in het dysfunctionele politieke en juridische systeem, de armoede en de cultuur.

Verbinden

Sms'jes, interviews en radioprogramma's wezen ook uit dat zowel vrouwen als mannen niet geïnformeerd waren over vrouwenrechten en dat vrouwen structureel uitgesloten waren van beslissingen die hun eigen leven en dat van hun kinderen aanging.
Het meest opvallende element binnen de 1325-programma's was de unieke verbinding die werd gelegd tussen vrouwen in dorpen, vrouwen in steden in het oosten van DRC en de link naar vrouwen in de hoofdstad Kinshasa, 1500 km verderop. Fysieke en psychologische afstanden tussen vrouwen van verschillende economische klassen en verschillende regio's moesten worden overwonnen, om contact te maken, informatie uit te wisselen en gezamenlijke lobbypunten voor te bereiden.

Anne-Marie Zaat

1325 in Nederland, een voorbeeld

Terwijl de discussie in ons land hoog oplaait over het aantal vluchtelingen, dat wij zullen opnemen uit Griekenland of liever overnemen van dit land, dat zich voor een enorm vluchtelingenprobleem gesteld ziet, vergeten we naar de andere kant te kijken.

Natuurlijk het opnemen van vluchtelingen brengt problemen met zich mee. Integratie en inburgering, traumaverwerking, huisvesting, taalbeheersing, gezondheid, werk enzovoorts. Er is een reeks van complicaties te bedenken. Maar er is een andere kant, die bijna nooit belicht wordt: de verrijking, die de komst van vluchtelingen (en immigranten!) met zich mee brengt. Andere culturen, andere smaken, andere inzichten enzovoorts. Daarom willen wij u hier graag het verhaal van één van hen laten zien.

Nour Saadi is een Syrische vrouw, die vijf jaar geleden heeft moeten vluchten uit haar land. Inmiddels spreekt zij heel behoorlijk Nederlands, maar kan haar oude beroep, kinderarts, nog niet weer oppakken. Zij vertrok met in haar bagage: schuldgevoel, depressie, boosheid en zat vol emoties. Het verlies van eigendom, ouders, vrienden, dromen, land was niet makkelijk. Een andere uitdaging was wennen in een nieuw land. Nour begrijpt de angst van Nederlanders voor vluchtelingen, maar zegt daarover: *"wij hadden geen keus. Uw vijand is niet de vluchteling, maar de politicus, die ons tot vluchteling maakt."*

Nour Saadi

Het moeilijkste onderdeel van haar inburgering was leren fietsen! En dat nog voor de taalbeheersing. Maar zonder taal kun je niet communiceren.

Bij de inburgering bij Vluchtelingenwerk Nederland kwamen in Emmen steeds meer Syrische vrouwen binnen. Omdat Nour graag effectief wilde integreren vormde zij met hen een groep om samen sterker te staan en moeilijkheden te overwinnen.

Whattsapp en Facebook werden ingeschakeld. Met elkaar wilden ze de isolatie waarin zij leefden doorbreken en actief worden in onze samenleving en op onze arbeidsmarkt. De groep van 42 vrouwen komt wekelijks bij elkaar. Allerlei activiteiten worden ondernomen over taal, cultuur, gezondheid, koken. Ze zijn een vrouwencafé begonnen, begeleiden de vrouwen bij juridische zaken, zoals statuten, bankpas, Kamer van Koophandel en Belastingdienst. Van alles wordt georganiseerd om de vrouwen te helpen bij het integreren.

Met allerlei organisaties wordt samengewerkt. Zoals met een psychologe die helpt bij traumaverwerking. Maar ook worden kookworkshops gehouden en een vrouwendag georganiseerd. Kortom teveel om op te noemen.

Voor de meiden werd een meidengroep opgericht, waarin ook een scala aan activiteiten georganiseerd wordt, waaronder sport, cinema, sociale en culturele activiteiten, gezondheid en koken.
In 2019 werden de Arabisch sprekende vrouwen uitgenodigd om hen te helpen met de integratie in de Nederlandse samenleving. Eén van de moeilijkst te bereiken groepen zijn de Eritrese vrouwen. Met hen heeft Nour een groep opgericht om hen verder te helpen.
Helaas heeft zij het Cook&Connect project moeten stoppen vanwege corona.

Over de toekomst van Nour in ons land hoeven we ons geen zorgen te maken. Als ze zoveel vrouwen weet te bemoedigen en te helpen, wanneer ze na 5 jaar al lezingen in het Nederlands durft te geven, dan vindt ze zeker haar plekje wel. Met haar hopen we, dat in haar Syrië de vrede terug keert.

Ted von Meijenfeldt

Uitdagingen waarvoor Nour en haar groep zich geplaatst zagen zijn:

- Verschillende landen en culturen
- Verschillende normen en waarden
- Verschillende leeftijden
- Verschillende opleidingsniveaus
- Verschillende meningen
- We hebben allemaal trauma van ons eigen oorlogen
- Vrouwen issues (vader-man-kinderen)- minder kennis – minder human resources

Uitdagingen in Nederland:

- Cultuur, taal
- Systeem van gezondheid, verzekering, onderwijs, reizen
- Normen en waarden
- Arbeidsmarkt, Vrijwillig werk
- Geen vaste plek, geen geld

Laat geen (enkele) vrouw achter

Vrouwen en mannen in Afghanistan: het blijft een probleem. Het zal niet onoplosbaar zijn, maar het gaat nog heel wat jaren duren voordat gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen gerealiseerd zal zijn. En heeft dat gevolgen in Nederland?

Het Afghaanse verleden

Tijdens de Taliban-periode (vanaf 1996) waren er heel veel sterke en actieve vrouwen en vrouwengroepen actief vooral in het geheim, ondergronds. Vanaf de invasie van de geallieerden in 2001 en de terugdringing van de Taliban, kwamen de vrouwen steeds duidelijker en sterker naar voren.
Eén van die vrouwen is Jamila Talla, zij was 10 jaar als feministisch activiste actief in Afghanistan, voordat ze in 1998 naar Nederland vluchtte. In Afghanistan werkte zij aan (het ontwikkelen van) feministische projecten van Unicef, na haar vlucht vond zij zich zelf terug als afhankelijke vluchteling in Nederland: "*Nu ben ik de doelgroep geworden*".
In 2002 werd door westerse bemoeienis een minister voor vrouwenzaken benoemd. De minister probeert bij alle andere ministeries het issue 'vrouwenzaken en-rechten' te laten meespelen bij besluitvorming, maar heeft nauwelijks een besteedbaar budget.
In de Verklaring van Bonn in 2007, waaraan ook Afghaanse vrouwen aan hebben bijgedragen, werd door de internationale gemeenschap een blauwdruk gegeven over de democratie in Afghanistan: de rechten van vrouwen zijn een prioriteit binnen de vredesopbouw.
In 2009 vonden in Afghanistan presidentiële en provinciale verkiezingen plaats. De Five Million Women Campaigners kwamen met de volgende reactie: "*Ondanks de toenemende dreigementen gingen de Afghaanse vrouwen toch naar buiten om te stemmen, een belangrijke prestatie voor ons allemaal. (…)*
Ongeregeldheden die er waren: We hebben meldingen uit diverse provincies ontvangen dat mannen in plaats van vrouwen stemden. Er zijn gevallen gemeld van mannen die stemkaarten van vrouwen gebruikten, en hierbij vermeldden dat de vrouw buiten het stemkantoor stond omdat er mannen binnen waren en ze hierom niet binnen konden komen. De mannen beweerden wel te moeten stemmen in naam van de vrouwen. Het gebrek aan vrouwelijke verkiezingsmedewerkers voorkwam dat veel vrouwen gingen stemmen.(…) De veiligheidsmaatregelen waren niet voldoende in de meeste stemkantoren. Er waren geen of weinig vrouwelijke politieagenten aanwezig om vrouwen te fouilleren, wat een hoop angst bij vrouwen veroorzaakte. Vrouwen gingen niet stemmen omdat de veiligheid

van de kantoren niet voldoende voor hen was." Vrouwen kregen het door hun voortdurende inspanning voor elkaar om voor de Vredes Jirga in 2010 deel te kunnen nemen aan de organisatie en om hun plannen voor nationale en mensenrechten op de agenda te zetten. Deze plannen zijn echter nauwelijks opgenomen in de uiteindelijke slotverklaring.

Wat is er bereikt in de Afghaanse politiek

Door alle activiteiten van vrouwen en vrouwengroepen en ondersteund door de res. 1325 is er nu toch al heel wat bereikt. In een aantal politieke organen hebben vrouwen zitting. Hun inbreng wordt wel voor een deel gemarginaliseerd, maar toch.

* Meisjes hebben het recht om onderwijs te volgen. In de steden gebeurt dat ook. In de landelijke gebieden, die nog heel patriarchaal zijn, ligt dat nog problematischer.
* Vrouwen mogen werken in bepaalde beroepen en in een 'veilige' omgeving.
* Vrouwen mogen zich zonder begeleiding van hun echtgenoot, vader of zoon buitenshuis begeven.
* Er is een quotum voor vrouwen in het Parlement. De klacht van de vrouwen is echter, dat zij pas als laatsten aan het woord mogen komen. En dat dan heel veel mannen vertrekken. Als zij een onderwerp willen agenderen, doen zij dat via één van de mannen die loyaal zijn en niet weg lopen. Als deze man het onderwerp aan de orde stelt, moet er wel over gesproken worden en kan men niet zomaar vertrekken.

En wat gebeurde er in Nederland

In Nederland ging Jamila Talla door met haar werk, samen met Nederlandse NGO's en overheidsinstanties zette zij zich in voor activiteiten voor Afghaanse vrouwen in Nederland. In 2010 richtte zij samen met Tahmina Ashraf (haar doch-

ter) en Nafisa Kohistani (een vriendin) *Voice Of Afghan Women* op.
VOAW is een echte grassroots organisatie, die wordt geleid door vluchtelingenvrouwen in Nederland. Door de jaren heen breidde VOAW haar doelgroep uit tot buiten de Afghaanse gemeenschap. In juni 2020 veranderde de naam in *Voice of All Women*, de afkorting bleef gelijk.
De aanpak van VOAW wordt gekenmerkt door een bottom-up benadering. De doelgroep bestaat met name uit gemarginaliseerde vrouwen, die tegen vele sociale, economische en juridische obstakels aanlopen. Hun problemen worden vanuit verschillende invalshoeken aangepakt; men kijkt niet alleen naar de vrouwen met een genderblik, maar ook vanuit het oogpunt van klasse, invaliditeit, ongeletterdheid, cultuur en taalbarrières.
Vrouwen hebben het om verschillende redenen moeilijk om hulp en ondersteuning te vinden bij formele instituties en professionele organisaties. Sommige vrouwen wantrouwen de instituties op basis van hun eerdere ervaringen met zulke instituties in hun land van herkomst. Andere vrouwen hebben problemen met de taal en sommigen voelen zich door culturele druk beperkt om over sommige zaken te spreken met buitenstaanders.
VOAW neemt deze redenen weg en maakt het voor deze vrouwen mogelijk om hulp en ondersteuning te vragen.

Bijzondere aandacht besteedt VOAW aan vluchtelingenvrouwen, deze leven vaak een geïsoleerd leven. Hun trauma's en de symptomen hiervan worden vaak over het hoofd gezien of genegeerd. Het gevolg daarvan is dat zij niet de benodigde hulp of zorg ontvangen en dat hun trauma's door de tijd heen groter worden. Ook hun isolatie draagt bij tot de verergering van hun trauma's.
De vrouwen die deel uitmaken van VOAW hebben, elk op hun eigen manier, ooit in dezelfde marges van de gemeenschap geleefd als de vrouwen waarvoor zij werken.
VOAW begrijpt de centrale rol die vrouwen spelen in het leven van de buurt en de gemeenschap en de daaruit voortvloeiende leiding die vrouwen nemen in de sociale strijd.
De projecten van VOAW zijn erop gericht om van de deelnemende vrouwen actieve vrouwen te maken, hierbij wordt ook aandacht besteed aan mannen, omdat zij ook een rol spelen in de emancipatie van vrouwen.

Waar de wegen weer samenkomen

Vorig jaar (2019) heeft VOAW een project geïmplementeerd in Afghanistan genaamd *"Key Agents for Peace"* dat een implementatie was van de res. 1325.
Tahmina Ashraf was zelf in Afghanistan

Tahmina Ashraf

"vrouwen zijn het grootste slachtoffer van de burgeroorlog en de talibanoverheersing in de jaren 90. het is daarom cruciaal dat vrouwen betrokken zijn bij de gesprekken over de toekomst van ons land."
Fawzia koofi, de vrouw die met de taliban onderhandelt over vrede in afghanistan, september 2020 in een interview met de nos.

voor de kick-off van het project en ontmoette een aantal vrouwenorganisaties in de provincie Balkh. Volgens de vrouwen is 1325 onbekend in Afghanistan en is er geen budget om het te implementeren. Maar in de afgelopen jaren is juist veel geld naar de overheid van Afghanistan gegaan voor de implementatie van 1325. Deze implementatie is dus blijkbaar niet van de grond gekomen in de praktijk, volgens diverse bronnen.

Geen enkele vrouw mag worden achtergelaten

VOAW komt op voor vrouwen zonder sociaal vangnet, die getraumatiseerd zijn, en het slachtoffer zijn van discriminatie, isolatie, gender gebaseerd geweld en schadelijke culturele gebruiken; vrouwen die over het hoofd gezien worden door andere instituties en organisaties.

De bedoeling is dat geen enkele vrouw wordt achtergelaten, niet in Afghanistan en niet in Nederland.

Tahmina Ashraf, Janny Beekman en Anjo Kerkhofs

Bron: *"Leave No Woman Behind: A Case Study of Voice al All Women"* door Denise Sarfo, Rotterdam 8 juni 2020.

educational & cultural peace foundation

Test uw kennis over 1325

1. Welk orgaan van de Verenigde Naties aanvaardde unaniem resolutie 1325?
   A De Commissie voor de positie van de vrouw (CSW)
   B De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN)
   C De Veiligheidsraad
   D De Economische en Sociale Raad (ECOSOC)

2. Van wie is de volgende uitspraak?
   'Vrouwen kennen als geen ander de tol die conflicten eisen en zijn vaak ook beter in staat dan mannen om ze te voorkomen of op te lossen. Al generaties lang treden vrouwen op als pleitbezorgers voor de vrede, zowel in de huiselijke sfeer als in de bredere samenleving.'
   A Koningin Maxima
   B Sigrid Kaag (minister OWS en Handel)
   C Mahatma Gandhi
   D Kofi Annan (voormalig Secretaris-generaal VN)

3. In welk jaar werd jaar werd resolutie 1325 door de VN aanvaard?
   A 1995
   B 2000
   C 2005
   D 2015

4. Resolutie 1325 wordt ook wel eens de resolutie van de 3 V's genoemd.
   Welke 3 V's zijn dat?
   A Veiligheid, Vrede, Vluchtelingen
   B Veiligheid, Vrede, Voorkomen
   C Vrouwen, Vrede, Veiligheid
   D Vrouwen, Vrede, Verzoening

5. Welke rol van vrouwen komt NIET voor in resolutie 1325?
   A Vrouwen als slachtoffers
   B Vrouwen als onderhandelaars
   C Vrouwen als activisten
   D Vrouwen als opvoeders

6. In resolutie 1325 wordt diverse keren gevraagd rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes. Bij welk punt uit onderstaande rij is dat?
   A Deelname aan vredesprocessen
   B Het opruimen van mijnen
   C De re-integratie van oud-strijders
   D Het opzetten en inrichten van vluchtelingenkampen

7. Wat maakt het Nederlandse NAP zo uniek, vergeleken met de nationale actieplannen van andere landen?
   A Doel is systematische aandacht voor de rol van vrouwen in conflictsituaties
   B Het gaat over de rol van vrouwen tijdens én na gewapende conflicten
   C Het is een samenwerking tussen overheid en maatschappelijke organisaties met een eigen budget
   D Dit plan dient als leidend document voor het regeringsbeleid

8. Vanaf wanneer begon het eerste Nederlandse NAP?
   A 2005
   B 2008
   C 2012
   D 2016

9. Hoeveel maatschappelijke organisaties hebben het Nederlandse NAP ondertekend?
   A 1 - 20
   B 21 - 40
   C 41 - 60
   D 61 - 80

10. Welk Nederlands ministerie heeft NIET het NAP ondertekend?
   A Ministerie van Buitenlandse Zaken
   B Ministerie van Defensie
   C Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap
   D Ministerie van Justitie en Veiligheid
   E Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
   F Ministerie van Binnenlandse Zaken

De antwoorden staan op binnenkant omslag

platform vrouwen & duurzame vrede

Deze brochure is een uitgave van het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede. PVDV is een netwerk- en lobbyorganisatie van vrouwen- en vredesorganisaties, waaronder organisaties van vrouwen afkomstig uit landen in gewapend conflict.
Het Platform zet zich o.m. in voor een integrale uitvoering van Veiligheidsraadsresolutie1325, voor de rechten van vrouwen en minderheden en voor een duurzaam veilige wereld.
Zie voor meer informatie:
www.vrouwenenduurzamevrede.nl.

Colofon

Samenstelling en redactie
Anjo Kerkhofs
Ted von Meijenfeldt
Coby Meyboom
Thea Vermeiren

Met medewerking van:
Renate Adriaansens
Tahmina Ashraf
Janny Beekman
Annette Bool
Han Deggeller
Rana Noman
Corrie Oudhoff
Marina de Regt
Nour Saadi
Anne-Marie Zaat
Anna Zanen van Eeghen

Layout
Thea Vermeiren

Druk
Bergdrukkerij, Amersfoort

Een papieren versie van dit nummer is op te vragen bij:
info@vrouwenenduurzamevrede.nl.
Graag dan wel uw postadres vermelden.

Antwoorden van de kennisquiz
1. A 2. C 3. B 4. C 5. D 6. A 7. C 8. B 9. C 10. E

Vredig eten is goed eten
Want lekker eten doet men alleen in rust en vrede
Voor een goede spijsvertering is het een vereiste
Dat men elk hapje minstens vijftienmaal kauwt
Daarom eet men met muziek ook beter
Want onder vrolijke tonen bewegen de kaken vanzelf
Harmonieus en met de kaken ook de slokdarm
En later zelfs de overige dertig meter
Lange darmen in de buik

Vrede is goed eten met goede muziek
Met marsmuziek kan men beter lopen dan eten
Als men dan ook maar vredig loopt
En niet meemarcheert met een troep soldaten
Tegen andere soldaten
Dan is marsmuziek net zo bedorven
Als besmet voedsel

Maar bij dansmuziek is het zeker goed eten
Want dansen is geen vechten
Wie danst houdt rekening met andere dansers
Zoals men onder het eten niet alle
Lekkere hapjes alleen verorbert maar die deelt
Met de overigen de disgenoten

LUCEBERT